

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Karonen, Petri

Title: Sata vuotta Jyväskylän yliopiston Suomen historian professori Mauno Jokipiin syntymästä

Year: 2024

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittaja 2024

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Karonen, P. (2024). Sata vuotta Jyväskylän yliopiston Suomen historian professori Mauno Jokipiin syntymästä. Pohjolan historiankirjoitus : tiedeblogi Suomen ja muiden Pohjoismaiden historiografiasta, 21.8.2024. <https://pohjolanhistoriankirjoitus.blogspot.com/2024/08/sata-vuotta-jyvaskylan-yliopiston.html>

Pohjolan historiankirjoitus

Tiedeblogi Suomen ja muiden Pohjoismaiden historiografiasta - ISSN 2737-1948 / CC BY

[Etusivu](#)[Blogi & toimituskunta](#)[Kirjoita blogiin!](#)[Historiografista tutkimusta](#)

21.8.2024

Sata vuotta Jyväskylän yliopiston Suomen historian professori Mauno Jokipiin syntymästä

Petri Karonen

Rintamalta Jyväskylän Seminaarinmäelle

Elokuun 21. päivänä 2024 tulee sata vuotta Jyväskylän yliopiston historian laitoksen perustajan, Suomen historian professorina yli 30 vuotta toimineen Mauno Kalevi Jokipiin (1924–2007) syntymästä. Helsingissä syntynyt ja koulunsa käynyt Jokipii julistettiin muiden ikäluokkansa abiturienttien tavoin kesällä 1943 ilman ylioppilaskirjoituksia ylioppilaaksi Helsingin suomalaisesta normaalilyseosta. Tuolloin hän suoritti jo asepalvelustaan Laatokan Karjalan Maaselän kannaksella joukkoyksikkönsä kuopuksena.

Jatkosodan jälkeen Jokipii kotiutettiin viimein valvontakomission vaatimuksesta keskeytetyltä Upseerikurssilta joulun alla 1944. Hän jatkoi saman tien rintamalla alkaneita historianopintojaan Helsingissä, aluksi Suomen historian professori Jalmari Jaakkolan johdolla. Jokipii on maininnut tärkeiksi opettajikseen myös esimerkiksi myöhemmin tieteen akateemikoiksi nimetyt Eino Jutikkalan (Suomen ja taloushistoria) ja Kustaa Vilkun (kansatiede). Jutikkala olikin Jokipiille merkittävä esikuva ja elinikäinen vertailukohta; kansatieteen näkökulmia hän taas viljeli monissa julkaisuissaan.

Mauno Jokipii laati aikanaan pro gradu -työnsä hankalana pidetystä Kallialan keskiaikaisia kirkontilejä koskeneesta aiheesta. Sen valmistuttua Jalmari Jaakkola rekrytoi hänet keräämään aineistoa tuolloin alulla olleeseen Satakunnan maakuntahistoriaan. Tällä tavoin Jokipii vahvisti sekä tuntemustaan paikallisista oloista ja niihin liittyvistä tutkimusnäkökulmista että kokemustaan monenlaisten lähdeaineistojen käytöstä ja tutkimusmahdollisuuksista. Tukholman Riksarkivettiin kesällä 1951 suuntautunut arkistomatka poiki onnekkaan lähdelöydön myötä ensin artikkeleita ja pian laajan väitöskirjan Suomen kreivi- ja vapaaherrakunnista 1500–1600-luvulla (väitöskirja julkaistiin 1956, toinen osa ilmestyi vuonna 1960).

Jokipii työskenteli Helsingin yliopistossa maan ensimmäisenä historia-alan assistenttina vuosina 1955–1958 esimiehenään aikakauden johtavat Suomen historian tuntijat Eino Jutikkala ja Pentti Renvall. Väittelyä seuranneena vuonna (1957) hänet otettiin Helsinkiin Suomen historian dosentiksi. Vuoden 1958 alusta Jokipii siirtyi Jyväskylän Kasvatusopilliseen Korkeakouluun hoitamaan virkaa tekevänä vasta perustettua Suomen historian professuuria. Hakuprosessin jälkeen tehtävä vakinaistettiin kaksi vuotta myöhemmin. Jokipii hoiti Jyväskylän yliopistoksi vuonna 1966 muuttuneen korkeakoulun Suomen historian virkaa menestyksellisesti aina eläkkeelle siirtymiseensä eli elokuuhun 1991 asti. Aktiivinen tutkimustyö jatkui aina tammikuussa 2007 tapahtuneeseen kuolemaan saakka ja joitakin julkaisuja ilmestyi vielä postuumistikin.

Pohjolan historiankirjoitus

Tarkastele profiilia

BLOGIARKISTO

- elokuuta 2024 (1)
- kesäkuuta 2024 (1)
- toukokuuta 2024 (1)
- huhtikuuta 2024 (1)
- maaliskuuta 2024 (1)
- helmikuuta 2024 (1)
- tammikuuta 2024 (1)
- joulukuuta 2023 (1)
- marraskuuta 2023 (1)
- lokakuuta 2023 (1)
- syyskuuta 2023 (1)
- elokuuta 2023 (1)
- kesäkuuta 2023 (1)
- toukokuuta 2023 (1)
- huhtikuuta 2023 (1)
- maaliskuuta 2023 (1)
- helmikuuta 2023 (1)
- tammikuuta 2023 (1)
- joulukuuta 2022 (1)
- marraskuuta 2022 (1)
- lokakuuta 2022 (1)
- syyskuuta 2022 (1)
- elokuuta 2022 (1)
- kesäkuuta 2022 (1)
- toukokuuta 2022 (1)
- huhtikuuta 2022 (1)
- maaliskuuta 2022 (1)
- helmikuuta 2022 (1)
- tammikuuta 2022 (1)
- joulukuuta 2021 (1)
- marraskuuta 2021 (1)
- lokakuuta 2021 (1)
- syyskuuta 2021 (1)
- heinäkuuta 2021 (1)
- kesäkuuta 2021 (1)

TUNNISTEET

1500-luku

Mauno Jokipii työpöytänsä ääressä Rakennus III:n (nyk. Historica) ensimmäisessä kerroksessa vuonna 1975. Kun professori Jokipii jäi eläkkeelle elokuun päättyessä vuonna 1991, tämän tekstin kirjoittaja sijoitettiin samalle työpisteelle hoitamaan vs. assistentin tehtävää syyskuun ensimmäisestä päivästä alkaen. Lähde: Jyväskylän yliopiston Tiedemuseo, valokuva-arkisto. Kuvaaja Matti Salmi.

Laaja ja monipuolinen julkaisuutuotanto

Mauno Jokipiin painosta ilmestyneiden julkaisujen määrä on poikkeuksellisen laaja ja koskee monia historian aloja kaikilta Suomen historian aikakausilta keskiajalta 1900-luvun lopulle saakka. Yhteensä yli 560 luetteloitua julkaisua käsittävä tuotanto on mykistävä myös siksi, että todistettavasti Jokipii kirjoitti kaikki tekstinsä käsin, eikä hän opetellut itse käyttämään edes kirjoituskonetta, tietokoneesta puhumattakaan. Jokipiin aikana nytemmin yleistynyt yhteiskirjoittaminen oli vielä harvinaista, joten hän laati suurimman osan kirjoituksistaan itsenäisesti. Osa teksteistä toki ilmestyi hieman varioituina ja erilaisissa formaateissa eri foorumeilla, mikä oli ajalle (kuten edelleenkin) varsin tyyppillistä.

Kuvion 1 tietojen perusteella Jokipii näyttäytyy monenlaisten julkaisujen laatijana. Kuvion suhteellisia osuuksia vääristää osin se, että kukin julkaisu on laskettu yhdeksi riippumatta niiden laajuudesta. Siinä mielessä erityisesti tieteellisten monografioiden kahden prosentin osuus hämää, sillä 12 laajan teoksen laatiminen vaati enemmän aikaa kuin tiivis kirjoitelma kausijulkaisuun. Tällaisenaankin kuvio todistaa silti Jokipiin energisyyden ja halun saada julkaisuuteen eri yhteyksissä ja monenlaisilla foorumeilla pidetyt esitelmät, luennot ja muut esitykset. Hanakkuus julkaista tuloksia ja levittää tietoa eri ryhmille oli Jokipiille luonteenomaista ja tässä suhteessa hän oli selvästi aikaansa edellä. Yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta ja tiedonjulkistamisesta kertovat erityisesti toistasataa sanomalehtiartikkelia. Kirjoitukset käsittelivät käytännössä aina historiantutkimusta eri näkökulmilta ja olivat usein niin sanottuja juhlapäiväkirjoituksia – tasavuosiin ja juhlavuosiin painottuneita tekstejä. *Keskisuomalainen* oli tärkeä julkaisija, mutta kirjoitelmia ilmestyi myös esimerkiksi *Helsingin Sanomissa*, *Aamulehdessä*, *Uudessa Suomessa*, *Satakunnan Kansassa*, *Länsi-Suomessa* ja *Turun Sanomissa*. Yhteensä Jokipiin kirjoituksia painettiin yli 30 sanomalehdessä eri puolilla Suomea.

Jokipii ehti muun ohella toimia 1950-luvulla ensin *Kotiseudun* (1950–1952) ja sitten *Historiallisen Aikakauskirjan* (1956–1958) toimitussihteerinä. Hän osallistui ahkerasti kummankin julkaisun sisällöntuotantoon myöhemminkin. *Historiallista Aikakauskirjaa* Jokipii avusti peräti seitsemällä vuosikymmenellä ja on yhä edelleen vuonna 2024 lähes sadalla erityyppisellä kirjoituksellaan yli 120 vuotta ilmestyneen lehden seitsemänneksi ahkerin julkaisija.

1600-luku

1700-luku

1800-luku

1900-luku

1980-luku

aateli

aatelisto

Ahvenkoski

Aleksanteri I

Alpo Silander

Anders Josef Europaeus

Anders Lizelius

arkistolaitos

August Ludwig von Schlözer

baltiansaksalaiset

Edvard Rodhe

Eino Jutikkala

Emanuel Linderholm

Ernst Gustaf Palmén

etnologia

Eva Österberg

Fredrika Dorotea

Gabriel Rein

globaalihistoria

Heikki Ylikangas

Helsingin yliopisto

henkilöhistoria

henkirikos

Henrik Gabriel Porthan

Henrik Klaunpoika Horn

Herman Lundström

Herman Råbergh

Hilding Pleijel

historia

historiakulttuuri

historiakuva

historiallinen fiktio

historiallinen kriminologia

historian harrastaminen

Historian ja etnologian laitos

Historian laitos

historiankirjoituksen historia

historiankirjoitus

historiantutkijat

historiantutkimus

historiografia

Hjalmar Holmquist

Horn-suku

isoviha

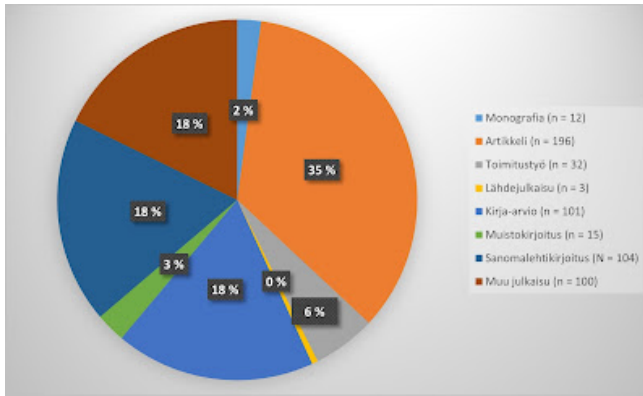
Itä-Suomi

Jaakko Gummerus

Johan Bilmark

Johan Jakob Nordström

Johan Wilhelm Ronimus

Kuvio 1. Mauno Jokipiin kirjallinen tuotanto vuosina 1946–2007 (n=563). Lähde: Suomen historialliset bibliografiat 1926–1990; Nygård, Kuivalainen, Jokinen (toim.) 2006. Huom! Jälkimmäinen Mauno Jokipiin julkaisutoimintaa luetteleva bibliografia on kirjauksissaan merkittävästi Suomen historiallista bibliografiaa tarkempi.

Tieteellisesti vaikuttavimpia julkaisuja ovat monografiat, tieteelliset artikkelit sekä erilaiset toimitustyöt. Niitä Jokipiin tuotantoon kertyi yhteensä 240. Suhteellisesti eniten eli lähes neljäsosa (n=54) mainituista julkaistuista liittyi sotahistoriaan, erityisesti toisen maailmansodan aikaan. Usein useampaa historiallista ajanjaksoa käsitelleet paikallishistorialliset kirjoitukset edustivat noin viidesosaa (n=46) julkaisuista sekä poliittisen historian tekstit nekin yli 15 prosenttia (n=39) kokonaismäärästä.

Sotahistoriasta muodostui pian Jyväskylään siirtymisen jälkeen yksi Jokipiin erityisaloista. Sen ensimmäinen laajempi näyttö oli vuonna 1968 julkaistu suomalaisia SS-sotilaita käsittelevä teos *Panttipataljoona. Suomalaisen SS-pataljoonan historia* (Weilin & Göös 1968, 868 s.). Teoksesta on otettu yhteensä neljä painosta. Jokipii palasi aiheen pariin vielä vuonna 2002 vertailevan *Hitlerin Saksa ja sen vapaaehtoisliikkeet. Waffen-SS:n suomalaispataljoona vertailtavana* (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 2002, 463 s., toinen painos 2012) kautta.

2010-luvun lopussa Jokipiitä kohtaan esitettiin erityisesti Panttipataljoona-teokseen liittyntä kohtuutonta ja vain niukkoihin tai olemattomiin faktoihin nojaavaa kritiikkiä. Kriitikoilta näytti jääneen huomaamatta, että ilman Jokipiin 1960-luvulla keräämää ja säntillisesti arkistoon talletettua laajaa aikalaisaineistoa nykyisiä aihepiirin tutkimuksia ei olisi pystytty tekemään, koska aineistoja ei olisi olemassakaan. Lisäksi tuolloin, reilut 20 vuotta sodan päättymisen jälkeen ilmestyneen teoksen julkaisuajanaan, kaikki sittemmin 2000-luvulla käytössä ollut aineisto ei ollut tutkijan saatavilla. Nytemmin kritiikki näyttääkin, syystä, vaille.

Jatkosodan synty. Tutkimuksia Saksan ja Suomen sotilaallisesta yhteistyöstä 1940–41 (Otava 1987, 748 s., 2 painosta ja venäjänkielinen käännös vuonna 1999) -teosta pidetään Mauno Jokipiin merkittävimpana tutkimuksena. Kirjajätkäläessään hän analysoi tarkasti suomalaisten poliitikkojen vaihtoehtoja ja valintoja toisen maailmansodan aikana. Teoksen ilmestymisen myötä voitiin lopullisesti päättää tieteellinen keskustelu niin sanotusta ajopuuteoriasta, jonka Jokipii upotti valtavan lähdeaineistonsa terävällä lähdekritiikillä ja tapahtuminen erinomaisella kansainvälisellä kontekstoinnilla. Sen sijaan yleinen keskustelu aihepiiristä oli äänestä ja kenties jatkuu eri foorumeilla edelleen. *Jatkosodan synty* toi tekijälleen Urho Kekkosen säätiön tunnustuspalkinnon vuonna 1987.

Jokipii oli myös paikallis- ja maakuntahistorian tuntija, joka paneutui ennen muuta Satakunnan ja Keski-Suomen menneisyyteen. Sukusiteiden ja aikanaan Satakuntalaisen osakunnan järjestämien kotiseutututkimusten ansiosta Satakunnasta muodostui Keski-Suomen ohella keskeinen osa Jokipiin julkaisutoimintaa ja tutkimustyötä. Hän julkaisi Satakunnan maakuntahistoriassa jyhkeän 1500–1700-luvun talouselämää käsittelevän niteen (*Satakunnan talouselämä uuden ajan alusta isoonvihaan* (Satakunnan maakuntaliitto 1974, 745 s.). Jokipii toimitti kolmeosaisen myös erittäin laajan *Keski-Suomen maakuntahistorian* (1988–1999) ja kirjoitti siihen itsekin laajoja osuuksia. Jokipiin aktiivisuudella ja sinnikkyydellä oli aikanaan suuri vaikutus, kun Jyväskylään perustettiin vuonna 1967 maakunta-arkisto. Jokipii kannusti oppilaitaan tutkimaan opinnäytteissään kotiseutujaan ja kehitti kymmeniin niteisiin kasvaneen pitäjänkirjasarjan. Kotiseutututkimuksen ansiosta monilla paikkakunnilla tietoisuus omasta paikallisidentiteetistä kasvoi ja herätti yleistä kiinnostusta historiaan ja menneisyyteen.

Juhana-herttua
 Juho Rudolf Koskimies
 Juho Vesainen
 Jyväskylän yliopisto
 Kaarlo Blomstedt
 kansanelämä
 kansatiede
 Karjala
 Karl Adolf Appelberg
 kartallistaminen
 kirkkohistoria
 kolmisäätyoppi
 konservointi
 kriminologia
 kruunu
 kulttuurihistoria
 kuolemanrangaistus
 Kustaa IV Adolf
 Kuurinmaa
 lehdistö
 lehdistöhistoria
 lesket
 Lund
 luonnonväriaineet
 luterilainen yhtenäiskulttuuri
 maanluovutus
 maanomistus
 maataloushistoria
 maatilaperimys
 mahtivaltio
 Martti Ruuth
 Matthias Akiander
 Mauno Jokipii
 mentaliteettien historia
 mentaliteettihistoria
 metodologia
 mikrohistoria
 muinaismuistohallinto
 muinaistutkimus
 muistitieto
 museot
 nationalismi
 oikeushistoria
 paikallis- ja maakuntahistoria
 papinlesket
 papisto
 perimyskäytänteet
 Pohjoismaat
 porvaristo
 professionalisoituminen
 professori
 rajat
 rauha
 rauhansopimukset

Tutkimusaikakausi/julkaisuajanjakso	1946-1960	1961-1980	1981-2007	Yhteensä
Keskiaika	3	3	15	21
1500-luku	1	3	5	9
1600-luku	7	1	5	13
1700-luku	2	0	4	6
1800-luku	1	3	5	9
1900-luku	2	25	62	89
Useampi aikakausi	18	22	53	93
Yhteensä	34	57	149	240
Keskimäärin montako julkaisua/vuosi	2,3	2,9	5,5	

Taulukko 1. Mauno Jokipiin kirjallisen tuotannon aikakausi- ja julkaisuajanjakso 1946–2007 (mukana ovat monografiat, tieteelliset artikkelit ja toimitustyöt). Lähde: Kuvio 1 ja siinä mainitut lähteet.

Jokipiin poikkeuksellinen tuotteliaisuus antaa harvinaisen tilaisuuden tarkastella myös hänen julkaisujensa kautta tapahtuneita tutkijan omien tieteellisten mielenkiinnon kohteiden muutoksia ja pysyvyyksiä. Taulukossa 1 on jaoteltu edellä mainitut keskeisimmät julkaisutyypit tutkimuksen pääasiallisen aikakauden ja julkaisuajan mukaan. Jako on jälleen varsin karkea, mutta osoittaa silti Jokipiin julkaisuun profiilin muutoksista. Ensinnäkin havaitaan merkittävä julkaisuvolyymien nousu, mikä viimeisellä (1981–2007) jaksolla johtuneen ensinnä siitä, että Jokipiiltä jäivät raskaimmat hallinnolliset velvollisuudet pois, jolloin aikaa jäi enemmän tutkimukselle. Toisaalta vuoden 1991 jälkipuoliskolla tapahtuneen eläköitymisen jälkeen aikaa oli kylliksi nimenomaan kirjoittamiselle ja toimitustöille.

Mauno Jokipi aloitti keskiajan ja varhaismodernin ajan tutkijana eikä hän mainittuja aikakausia koskaan unohtanut. Vuosituhannen vaihteessa hän panosti vahvasti keskiaikaa koskeviin teemoihin. Silti siirtymä ennen muuta 1900-luvun historiaan tapahtui jo 1960-luvun alussa. Tällainen hyppäys tyystin erilaiselle aikakaudelle ei ollut tuolloin lainkaan tavallista, kuten ei edelleenkään. Erityisesti sotahistoriaan keskittyvässä tuotannossaan hän saattoi hyödyntää myös rintamakokemuksiaan ja pystyi luomaan luottamukselliset välit esimerkiksi sotaveteraaniyhdistyksiin ja -järjestöihin. Siten hän kirjoitti sekä tieteellisiä julkaisuja että erilaisia populaariesityksiä, jotka on kuviossa 1 merkitty luokkaan ”muut julkaisut”.

Hallintomies ja tutkimuksen ohjaaja

Jokipii sai välittömästi Jyväskylään siirryttyään hallinnollisia vastuutehtäviä, hän toimi muun muassa historiallis-kielitieteellisen osaston dekaanina (1960–1966). Vuosina 1966–1971 hän oli Jyväskylän yliopiston vararehtori ja vielä vuonna 1978 toinen vararehtori. Tuo tehtävä jäi hänen viimeiseksi merkittäväksi yliopiston sisäiseksi hallinnolliseksi tehtäväkseen. Valtakunnallisia tiedehallinnon ja tiedepolitiikan tehtäviä kertyi ajan mittaan kosolti. Hän istui muun muassa korkeakouluneuvostossa 1966–1967, ja saman elimen humanistisessa jaostossa 1967–1969. Tämän lisäksi Jokipii toimi Paikallishistoriallisen toimiston puheenjohtajana 1969–1972 ja 1975–1987.

Mauno Jokipii tarttui tarmolla ja rohkeudella moniin vaikeisiin aiheisiin. Nämä piirteet tulivat esille jo esimerkiksi opiskelijaradikalismien aikaan 1960-luvun lopussa, jolloin Jokipii joutui vararehtorin asemassaan ankaran kritiikin kohteeksi. Sinänsä vastaavaa kuohuntaa esiintyi käytännössä kaikissa aikakauden korkeakouluissa ja myös monet muut historianprofessorit saivat osansa aikakauden yleisestä ilmapiiristä. Vastuksista huolimatta Jokipii pysyi usein omassa kannassaan, mikä ei välttämättä aina edistänyt asioiden sujuvaa käsittelyä. Professorina Jokipii oli oppilailleen innostava ja kannustava opettaja, jonka laaja tietämys ja lukeneisuus auttoi monia löytämään oman mielenkiinnonkohteensa. Kaiken kaikkiaan Jokipii ohjasi satoja pro gradu -töitä lukemattomista erilaisista aiheista, joita varten hänellä oli myös oppinäyteaihekortisto.

rikos

rikoshistoria

Routledge

Ruotsi

Ruotsin valtakunta

sanomalehdet

Santeri Ingman

Santeri Ivalo

sosiologia

sota

sotahistoria

sotilasvaltio

sotilasvirkaalat

Suomen historia

Suomen historiankirjoitus

Suomen suuriruhtinaskunta

Suomenkieliset Tieto-Sanomats

Suomi

suuri Pohjan sota

sääty

sääty-yhteiskunta

Taalainmaa

talollinen

talonpoika

talonpoikainen vapaus

talonpojat

taloudellisen ajattelun historia

taloushistoria

tilaperimys

toimijuus

torpat

Turku

Turun Akatemia

tutkimusetiikka

uuden ajan alku

Uudenkaupungin rauha

vaatetutkimus

vaatteet

valtionarkeologit

valtionrakennus

valtiösääntö

Vanha Suomi

varhaismoderni aika

Veli Verkko

Venäjä

verkatehdas

veronkanto

verotus

vertailu

Viipuri

Viro

vuorovaikutus

väitöskirja

väitöskirjat

väitösohjaaja

väkivalta

värit

värjärit

Åbo Akademi

Mauno Jokipiin oppinäyteaiheita sisältävä kortistolatikko. Lähde: Historian ja etnologian laitos, Petri Karosen hallussa.

Mauno Jokipiin oli myös tehokas väitöskirjaohjaaja. Hän ohjasi, osin yhdessä toisten tutkijoiden kanssa ja joitakin töitä vielä eläkkeelle siirryttyään, yhteensä 25 väitöskirjaa. Jokipiin ohjaamien väitösten määrä on todella huomattava, sillä hän teki työnsä ennen 1990-luvun alusta alkanutta väittelijöiden määrän voimakasta nousua. Hänen aikalaisistaan eli 1920-luvulla ja seuraavan vuosikymmenen alussa syntyneistä historioitsijoista samaan väitteleiden oppilaiden määrään pääsi vain Turun ja Helsingin yliopiston Suomen historian professori, Helsingin yliopiston rehtori ja akateemikko Päiviö Tommila (1931–2022). Neljä Jokipiin oppilasta nimitettiin aikanaan historian professoreiksi neljään eri yliopistoon, mikä sekin on poikkeuksellista.

Lopuksi

Professori Mauno Jokipiin tutkimustyön kantavat periaatteet olivat vahva dokumentointi, väkevä lähdekriittisyys sekä kaikenlaisen moralisoinnin ja kauhistelun välttäminen. Hän painotti jyvaskyläläiseen historian tutkimukseen edelleen sisältyvää lähtökohtaa, jonka mukaan aiempi tutkimus pitää tuntea perin pohjin ja myös viitata siihen. Käsitys saattaa tuntua äkkiseltään ankaralta tai jopa ylimitoitetulta vaatimukselta, mutta sen ansiot huomaa viimeistään silloin, jos sattuu törmäämään kynäelmiin, joissa näitä laadukkaan tutkimuksenteon kannalta keskeisiä periaatteita ei ole osattu, viitsitty tai muusta syystä vaivauduttu noudattamaan.

Mauno Jokipiin eli ja hengitti historiasta. Hän tiivistä Miten meistä tuli historian tohtoreita -antologiassa uraansa toteamalla itsellään olleen ”onni yhdistää harrastukset ja työ.”

Tässä kirjoituksessa on pystytty vain sivuamaan Mauno Jokipiin laajaa tieteellistä ja yhteiskunnallista toimintaa. Nyt kun Jyväskylän yliopiston, suomalaisen historian tutkimuksen ja keskisuomalaisen maakuntatieteiden kannalta merkittävän toimijan syntymästä on kulunut tasan sata vuotta, olisi Jokipiin työtä ja toimintaa kriittisesti tarkastelevalla tieteellisellä elämäkerralla tilausta ja painavat perusteet. Tätä vaativaa tehtävää tukisivat hänen valtava julkaistu aineistonsa, hänet tunteneiden henkilöiden haastattelut ja

muistelmätiedot sekä Jokipiin Kansallisarkiston Jyväskylän yksikköön sijoitettu laaja yksityisarkisto.

Petri Karonen, Suomen historian professori, historian ja etnologian laitos, Jyväskylän yliopisto.

Lähteet ja kirjallisuus

Tietokannat

Yhteinen menneisyys, erilaiset tulkinnat: Bibliometrinen ja kvalitatiivinen analyysi varhaismodernista Ruotsin valtakunnasta Ruotsin ja Suomen historiografiassa 1860–2020 (Hirsu) -hankkeen tiimoilta laaditut tietokannat, jotka tullaan aikanaan julkaisemaan JYX-julkaisuarkistossa.

ARTO-tietokanta (aineisto koottu vuonna 2021, jonka jälkeen tietoja on saatettu muuttaa).

Bibliografiat

Nygård, Kaija, Kuivalainen, Anne, Jokinen, Marita, *Professori Mauno Jokipiin julkaisuja 1946–2006*. Jyväskylän yliopisto: Historian ja etnologian laitos 2006.

Suomen historialliset bibliografiat:

Antin, Kirsi, *Suomen historiallinen bibliografia 1986–1990*. Helsinki: Suomen Historiallinen Seura 1992.

Lamminen, Paavo, *Suomen historiallinen bibliografia 1951–1960*. Helsinki: Suomen Historiallinen Seura 1968.

Mankki, Raija, Rantanen, Tuula, *Suomen historiallinen bibliografia 1981–1985*. Helsinki: Suomen Historiallinen Seura 1995.

Rantanen, Tuula, Mankki, Raija, *Suomen historiallinen bibliografia 1971–1980*. Helsinki: Suomen Historiallinen Seura 1983.

Rantanen, Tuula, Pärssinen, Leena, *Suomen historiallinen bibliografia 1961–1970*. Helsinki: Suomen Historiallinen Seura 1983.

Vallinkoski, Jorma, Schauman, Henrik, *Suomen historiallinen bibliografia 1926–1950. 1–2*. Helsinki: Suomen Historiallinen Seura 1955.

Kaikki yllä mainitut bibliografiat ovat saatavilla myös pdf-muodossa Doriassa. Doria: <http://www.doria.fi/handle/10024/136376>

Matriikkelit

Autio, Veli-Matti, *Suomen Historiallisen Seuran matrikkeli 1875–2007*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 2007.

Tutkimuskirjallisuus ja muistelmat

Herlin, Ilkka, Suomi-neidon menetetty kunnia – ajopuuteorian historia. Teoksessa Tommila, Päiviö (toim.), *Historiantutkijan muotokuva*. Helsinki: Suomen Historiallinen Seura 1998.

Jokipii, Mauno, ”Linnoissa kreivien...”. Teoksessa Tommila, Päiviö (toim.), *Miten meistä tuli historian tohtoreita*. Helsinki: Suomen Historiallinen Seura 1998.

Kangas, Lasse, *Jyväskylän yliopistokysymys 1847–1966, Tutkimus korkeakoulun perustamisesta ja kehityksestä yliopistoksi*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto 1992.

Karonen, Petri (toim.), *Tiede ja yhteiskunta. Suomen Historiallinen Seura ja historiantutkimus 1800-luvulta 2010-luvulle*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 1449. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 2019.

Karonen, Petri, Varhaismodernin Ruotsin tutkijat. Ruotsin ja Suomen yhteistä menneisyyttä koskevan tutkimuksen päälinjaukset, tutkimusalojen ja ohjaussuhteiden vertailu. *Historiallinen Aikakauskirja* 2020: 2, 152–165, 267.

Karonen, Petri, Research on early modern Sweden: resources, research areas, and prominent scholars, 1850–2020. Teoksessa *Swedish and Finnish Historiographies of the Swedish Realm, c. 1520–1809. Shared Past, Different Interpretations?* Edited by Miia Kuha and Petri Karonen. Routledge Research in Early Modern History. Routledge: London 2023, 13–35.

Karonen, Petri, Historiallinen Aikakauskirja 120 vuotta: lehti, julkaisut ja kirjoittajat. *Historiallinen Aikakauskirja* 2024: 1, 63–74.

Kyttä, Riikka, *Perustelujen ja toimijoiden mittelöt. Jyväskylän ja Joensuun maakunta-arkistojen perustaminen*. Suomen historian maisterintutkielma, Jyväskylän yliopiston historian ja etnologian laitos 2022, <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/81566>.

Kulha, Keijo K., Monitoimimies Mauno Jokipii. Teoksessa Keränen, Jorma, Markkanen, Erkki, Nummela, Ilkka, Nygård, Toivo, Rantatupa, Heikki (toim.), *Historioitsija – taaksepäin katsova profeetta: Mauno Jokipiille omistettu juhla- ja muistokirja*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto 1984, 31–40.

Meinander, Henrik, Sota, syyllisyys ja historian oikeudenkäynti. Teoksessa Tommila, Päiviö (toim.), *Historiantutkijan muotokuva*. Helsinki: Suomen Historiallinen Seura 1998.

Mäkelä-Alitalo, Anneli, ”Jokipii, Mauno”, *Kansallisbiografia-verkkajulkaisu*. Studia Biographica 4. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 1997– (viitattu 3.7.2024), <http://urn.fi/urn:nbn:fi:sks-kbg-007647>.

Vilkuna, Kustaa H. J., Tutkimus ja opetus Jyväskylän yliopistossa. Teoksessa Einonen, Piia, Karonen, Petri, Nygård, Toivo (toim.), *Jyväskylän yliopiston historia: Osa 2, Yliopisto 1966–2006*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto 2009, 141–382.

Virrankoski, Pentti, *Historian professori ja laulajapoika. Kulttuurin kuvia suuren murroksen ajalta*. Turku: Memnon-kirjat 2013.

Sanomalehdistö

Kallonen, Kari, Professori Jokipii ja virheellisesti kyseenalaistettu kunnia – ”Kaikki aineistot eivät silloin olleet vielä käytettävissä”. *Päivänlehti* 20.1.2021, 21.2.2021, <https://www.paivanlehti.fi/professori-jokipii-ja-virheellisesti-kyseenalaistettu-kunnia-kaikki-aineistot-eivat-silloin-olleet-viela-kayttavissa/>.

Kiipula, Riitta, Emeritusprofessori tekee tulosta. *Helsingin Sanomat* 21.8.1994.

Mikkonen, Minttu, Kotiseutuhapatus vei tutkijan. *Helsingin Sanomat* 21.8.1999.

Siukonen, Timo, Jokipii jatkaa yhä vastarintaan. *Helsingin Sanomat* 14.9.1991.

Siukonen, Timo, Historioitsija kulki vastavirtaan. *Helsingin Sanomat* 4.1.2007.

Stranius, Susanna, Päätoimittaja Mervola HS:n jutusta, jossa käsiteltiin SS-historiaa: ”Mauno Jokipiin syyttäminen historian valkopesusta on kurja väite”, *Keskisuomalainen* 17.3.2019, <https://www.ksml.fi/paikalliset/2398270>.

Nekrologit

Nygård, Toivo, Monipuolinen historiantutkija ja vaikuttaja Mauno Jokipii. *Historiallinen Aikakauskirja* 2007, 134–136.

Pvm. 21.8.24

Tunnisteen: Historian ja etnologian laitos, Historian laitos, historiantutkimus, historiantutkijat, Jyväskylän yliopisto, Mauno Jokipii, paikallis- ja maakuntahistoria, professori, sotahistoria, Suomen historia, Suomi

Etusivu

Vanhempi viesti

Teema: Picture Window. Sisällön tarjoaa Blogger.